

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
16 novembre st. v.
28 novembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 46.

A N U L XXII.
1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nepoțelul împăcuior.

(Din ȃiarul unei femei.)

— Novelă. —

(Urmare.)

mi viniă în tot minutul să me arunc și să-l îmbrătoșez, să-l scald în sărutări. . . . Simțiam atăta amor în mine cătră el, încât dór din morți l'ar fi sculat puterea amorului meu.

El dormia înse, nu șcicia cine este acum la patul lui. Am stat mult înaintea patului seu. . . . Intr'un târđiu își deschise ochii puțin, apoi începú a pronunța ceva. . . .

Me apropiai de tot de el.

— Aglaie, — și mai mult nu putui pricepe, căci me cuprinse un fel de amețelă, care me umplea de fericire chiar și atunci, când îl vedeam bolnav pe acel om, pe care atât de mult îl adoram. . . . El pronunța numele meu și în agonia în care pătimia. . . . Me umplui de atăta fericire, cât numai póte să simță cineva când vede că i se implinesc visurile pe cari eu atăta dor le nutriă. . . . Și așa fi fost póte fericită și atunci, când după aceste momente el ar fi murit, căci l'as fi plâns ca pe un om care m'a iubit și atăta fericire. atăta iubire mi-ar fi fost destul pentru ca să trăesc restul vieții mele fericită.

— Tot acest nume curios îl ȃice în fierbințelile lui, — imi ȃise femeia care veghiă la patul lui. Ah, cât de fericită așa fi fost, decă în loc de a merge la pension, puteam să stau la patul lui, să-i astempăr fierbințelile lui cu sărutările mele pline de dragoste, șă-l mai aud încă odată cum imi pronunța numele.

Ce eră să fac înse?! Timpul trecea, și decă așa întârđia mai mult, se închide pensionul, ajung târđiu, și apoi cum să umblu atât de târđiu pe străđi?

Me plecai să-l sărut pe frunte. . . . Asta-mi fu prima sărutare și el nici pe asta nu o simți. . . .

Plecai dar. Cine înse a iubit vr'odată, a vedú pe iubitul ei în primejdie și tot atunci a simțit și farmecul acelei iubiri, își va puté inchipui situațiunea în care me aflam eu acum. . . . Fericită și mângaiată, cređându-me iubită, dar și intristată de gândul, că póte o să mai aud acea voce, care imi eră desfătarea, fericirea.

Nu me rugasem lui Dumnezeu nici odată în viețá cu atăta căldură, atăta sfințenie ca și acum. . . . Me rugam pentru Emilian, pentru fericirea lui care va fi și fericirea mea. . . .

Și au fost rugămintele mele ascultate, căci peste câtva timp se și facú mai bine, putú să-și urmeze

lecțiile. ér apărú pe buzele lui acel dulce suris, în ochii lui acea veselie, care pentru mine eră atât de scumpă, atât de înveselitóre.

Bucuria și fericirea mea înse numai atunci fu deplină, când într'o ȃi avui ocasiune să și vorbesc cu el, să stau față în față cu el.

Și asta s'a întemplat așa, că el m'a rugat să adun caietele nóstre de esercițiu și să i le dau la cea mai apropiată ocasiune.

Vinind el odată mai de timpuriu la școlă, îl vedú intrând în cancelarie. Eu negândindu-me la nimic, luai caietele, intrai în cancelarie, unde pe el îl găsiu cetind.

Când me observă, vini înaintea mea și-mi întinse mâna cu cea mai mare amabilitate.

— Domnișóră, — imi ȃise, — sânt un om reu. Dar dvóstre aveți o inimă atât de nobilă, încât sper că-mi veți iertá. Șcuiu nobilele simțeminte pe cari le aveți cătră mine, și me fericesc mult aceste simțeminte. Când veți cunóșce înse viețá reală mai bine, o să vedeți și dvóstre, că nu pot, nu-mi este iertat să me bucur pe deplin de acésta fericire.

Mai mult nu putú să-mi vorbescă și nici eu nu putui să-i vorbesc nimic, căci se audiă cineva vinind spre cancelarie.

I dádui caietele și în cea mai mare confusiune deschisei ușa, pe care din afară voia să între subdirectóra.

Nu șcuiu cum eși pe uše, șcuiu numai atăta, că nu m'am dus în clasă, ci jos în curte să me plimb, să me gândesc la ceea ce s'a întemplat acum cu mine.

Aci me plimbam în sus și în jos pe sub arbori, gândindu-me la acea ce are să urmeze acum, ce mi-ar mai fi spus ore el, decă fatalitatea nu aducea pe subdirectóra în cancelarie. . . . De câtă fericire nu m'a lipsit acésta femeie acum pe mine!

Cum me plimbam așa adăncită în gânduri, de odată simții că cineva m'a prins cu mânilé peste ochi. Eră drăgálașa Lisica, care vedúndu-me în curte, vini spre mine, me întrebă la ce me gândesc și se bucură împreună cu mine când i spusei cele întemplate.

Asta eră pela finele tómnai

Mai aveam o érnă și o primăveră să stau în pension și apoi o să părăsesc acest institut.

Acum nu me mai intristá gândul, că o să me despart de iubitul meu profesor, căci speram mult că o să-l mai întélnesc, nu înse ca eleva lui, ci ca una care îl iubesc și me póte și el iubi.

În acest interval nu mai avui ocasiune a vorbi cu el.

După terminarea esamenelor el ne ȃinú un dis-

curs de despărțire pe care îl pronunță cu multă căldură, cu o așa împărăție de vorbe pline de iubire, încât nu a fost între noi una, care să nu fi lăcrimat.

Când îmi luai adio dela el, me întrebă unde voi petrece vâra. Nu știam încă, i spusei numai atâta, că îl voi încunoștința mai târziu.

— Aștept, — îmi dîse strîgîndu-mi mâna cu căldură.

— Adio, la revedere, — i dîsei, — dar atunci să te lași de filosofie!

— Vom vorbi numai despre lumea inimii, — îmi dîse uitîndu-se cu drag la mine.

III.

Părăsii dar pentru totdeauna pensionul. Ah, cât de fericită eram în casa părintească. Maică-mea vi-tregă din a cărei pricină trebuia să stau atîția ani tot în pension și care numai arareori me luă de acolo, eră acum atît de bună cu mine. Tatăl meu, deși ocupat cu afacerile sale, totuș făcea mult pentru dis-tracția mea.

Cît am stat în oraș, în toate dîilele ne duceam pela grădini și prin alte părți de petrecere. Pe dl Emilian îl întîlniserăm mai de multe ori.

Și după ce înduplecai pe părinții mei să mergem peste vîra la R. . . , unde totdeauna petrec mulți omeni vîra, i scrisai apoi dlui Emilian unde ne vom pute revede.

— Ne vom întîlni acolo, — îmi dîse într'o sîră cînd eșiam tocmai dela o grădină, unde fusesem să ascultăm musica.

Eră plăcută această viață. Eu pînă acum eram obișnuită numai cu viața pedantă din pension, unde în veci numai de ordin auzi, eră acum eram liberă, dusă dintr'o petrecere în alta. Cu noi viniă totdeauna un nepot al maicei mele, un tîner funcționar, la care vedeam că ține mult atît tatăl-meu cît și maică-mea.

Pela jumătatea lunei lui Julie plecarăm cu toții la munte la R. . .

Ce veselie me așteptă acolo?! Cîte bucurii?! . . Lisica, iubita mea amică, care eră deja acolo, domnul Emilian și — ei și ce încă?! Imi mai trebuia mie ceva? Imi mai lipsia mie ceva, cînd i aveam pe aceștia în apropierea mea?! . . .

Domnul Emilian sosi de-odată cu noi acolo. Vi-nisese cu un amic al seu.

A doua zi după sosirea noastră la munte, și aran-giarăm o escursiune. Eram o mulțime de fete și tineri și veselie la culme. Eu mergeam de braț cu Lisica, alătura cu noi erau dl Emilian, amicul seu și dl Nicolau, nepotul mamei mele.

Ce fericire! . . . Plutiam ore întregi ca prin visuri. . . Nu știam cum trece ziua. . . Imi aduc aminte numai de atît, că într'un târziu me luă de braț dl Emilian, pe Lisica amicul dlui Emilian — un tîner foarte plăcut — și așa ne plimbam. . . Eram cînd la umbra vr'unui brad, cînd ascultam ciobotul pî-raelor, ori cîntam flori cîte printr'o poiană.

Spre sîră, cînd plecarăm spre casă, ne oprirăm cu toții să odihnim într'o rariște, care eră sus pe vîrfurile unui munte și de unde priviam asfințitul sîrelui.

Lîngă mine stătea dl Emilian, care me desmierdă cu cele mai dulci cuvinte de amor, în ochi cu atîta dragoste!

Imi aduc aminte de atît, că stătea foarte aproape de mine, de-mi eră cumva frică că-mi va auzi dese-le bătăi de inimă. . . Se apropiă apoi și mai mult de mine, me luă de mîna, și eu cu o dulce silă me lăsai să me atragă la pieptu-i. Se uită lung în ochii mei, eu în ai lui, me îmbrătoșă apoi cu o căldură nespusă și me sărută mult-mult și cu o așa dragoste, în care par că și-ar vîrsă totă viața. . . Eu i cuprinsei cu

mînilor gâtul și-l strîngeam la pieptu-mi, de nu-mi viniă să me mai desfac de el. Așa stăturăm nu știu cît timp, căci pentru noi o oră eră acum o clipă, și clipa o viață. . . Din acest estas cerese ne deșteptă apoi vocea Lisicei, care viniă spre noi însoțită de amicul lui Emilian, dl Frunzescu și de dl Nicolau.

Plecarăm apoi cu toții spre sat. În vale se auziă clopotul turmelor și chiotul păstorilor, prin vîzduh sună cîntul paserilor cari fugiau spre cuibul lor dinaintea nopții, er în sufletul meu aduceam su-venirea unei atît de bogate dîile, pentru care mi-aș fi dat viața mea întregă.

Eram atît de fericită, încât aș fi voit să nu se mai schimbe nimic în lume, să rămână tôte așa ca și cum sînt acum, me temeam că schimbându-se, voi perde din această fericire a mea.

Peste câteva dîile arangiarăm și un bal în gră-dina otelului din comună.

Ah, să iubești și să-ți petreci o nopțe întregă dansând în brațele iubitelui teu și apoi să mori de fericire. . . Imi aduceam acum aminte de petrecerea de an, cînd pentru prima oră am stat alipită de pieptul lui Emilian. Duceam, că eram fericită atunci. Dar acum?! . . . Oh, acum eram atît de fericită, încât me indoiam decă se pôte mai multă fericire în lume.

— Nu se pôte mai multă fericire în lume, numai cît izvorește din amor, — îmi dîse Emilian. — Și decă ești atît de fericită, apoi foarte puțin ai să-mi mulțamești mie, scumpa mea, ci ție, care atît de mult me iubești. . . O, decă aș pute să te fac tot atît de fericită prin iubirea mea! . . .

— Nu-mi trebuie din asta lume alt tesaur, decăt amorul teu, — i respunsei, me uitai apoi dusă în ochii lui, după aceea imi închisei ochii, ca să ascund în suflet acel tablou pe care îl vedeam acum, și în acest delir plutiam dansând prin mulțimea în care ne aflam. Eram inse numai cu trupul în această lume, în această mulțime, căci sufletul meu acum despre o altă lume visă. . .

Se revîrsase dîori de ziua, cînd ne duserăm acasă dela acest loc de petrecere. Prin sat începea sgomotul dimineții: ici colo se auziă cumpăna unei fântăni, la care fetele sîu flăcăii adăpau vitele, pînă ce păstorul stătea la gura uliței sunând din corn. Ici colo câte pe o prispă de casă ședeau câte un co-pilas și își ștergea ochii de somn, pînă ce maică-sa mulgea vaca. Pe sub streșinile caselor ciripiau vra-biile, pe uliți cînteculele țeranilor cari se duceau la lucru.

Tôte acestea așa lucruri romantice mi se păreau și atît de încîntătoare, încât nimic nu-mi lipsia pentru a vedea un paradis pe acest pămînt.

Și mai ales că eram de braț cu Emilian, care eră atît de identic în simțiri și în gândiri cu mine. Par că sufletul meu dintr'al lui ș-a luat nașcerea.

Eră dulce această viață la țîră. . . Duceam o viață tot atît de senină ca și în vîra trecută, dar în cuprinsul ei mi se părea această mai bogată, atît de bogată, încât eu credeam prî mult, că nici de ce vieți de om nu pot conține atîta fericire, cîta conțineau aceste puține sîptîmîni. . .

Nou nimic nu se petrecea, trăiam într'o dîi ca într'alta, dar totuș mi se părea, că poezia întregii lumi nu mi-ar pute face viața mai fericită, mai va-riată decăt cum imi eră acum.

Intr'o dîi cu cea veste me surprinse veselia mea prietină, Lisica, că glumetul amic al filosofului meu, — pricepea sub aceste vorbe pe Emilian, — a devinit de vr'o câteva dîile melancolic și că în fine a și luat putere asupra lui această melancolie într'un atît, că i-a declarat ei amor.

— Ei, și tu? — o întrebai.

— Ei ce, și mie îmi place de el. Său d'or numai ție îți este dat să te ferești prin amor, — imi respunse ea cu o față veselă. — Ce eră să fac: i spusei scurt și cuprinzător că îl iubesc și eu.

Și d'icându-mi aceste vorbe Lisica, me îmbrătoșă, rîdea și lăcrimă de fericire.

Și eră atât de mare fericirea noastră, încât mie abia îmi vîniă să o cred. Nici prin gând nu mi-a trecut atîta: să fim noi, doue amice bune, iubite de doi amici buni, de niște așa tineri în cari noi priviam doi oameni mai mult ca alții, oh, căci iubirea noastră cu totul în altă colóre i vedea!

Ne întrecam în iubirea noastră.

Cât eram împreună, nu mai vorbiam de alt ceva numai de amorul nostru. . . Eram atât de pasionate, p'etrunse atât de mult de iubirea noastră, încât nici că ne gândiam noi la lume, numai la acea lume pe care ne-a creat-o amorul nostru.

IV.

După ce am plecat acasă în oraș, apoi și vini la noi după vr'o câteva zile Emilian. Maică-mea îl primi cu o r'ecelă oșecare și nici că s'a sfiit să-mi spună, că-i face reu când vede atîta bucurie în mine pentru-că a venit la noi Emilian.

— De ce să nu-mi pară bine, ori nu este un om forte bun și cum se cade?

— Asta cine o tăgădușce?! Nicolau nu este inse tot atât de bun și de ce pe acela nu-l primești tot cu acea bucurie?

— Voi fi av'nd cause pentru cari fac așa. — i respunsei.

— Și nu se p'ote să-mi spui acele cause?

(Va urmă.)

Ioan Russu.

Cântec de toamnă.

Bate v'ntul, frunza cade,
Doru-mi sb'oră la Orade
Și străbate ulița
Și deschide porțița
Și se pune de suspina,
La fânt'ana din grădină;
Lângă florile brumate,
Lângă frunzele picate;
Unde-odată-mi eră bine,
Cu bădița lângă mine!

Oh! așa i-am fost de dragă,
Să-mi fi spuse lumea 'ntregă,
N'as li crezui ca vr'odată
O să fiu de el uitată;
Dar trecu cum trece v'ntul,
Dragostea și jurăm'ntul;
S'au dus t'ote ca un vis.
Ce, când ochiul ai deschis,
Într'o clipă se topeșce,
Și 'n pustiu se prăpădeșce.

Peste codru luna plină
V'ersă tainica-i lumină;
Și-mi șopteșce întristată,
Că de badea s'unt uitată;
N'optea trece, ziua vine,
Nu-mi aduce nici un bine,
Nu-i nădeșde pentru mine!

Lasă D'omne-o n'opte 'ntinsă,
Ș-o furtună neinvinsă;
Ca să p'ără lumea 'ntregă,
D'ecă nu-i mai pot fi dragă!

Marla Suciul.

Forme și fond în cultură.

(Incheiere.)

VIII.

Codul social.

Am arătat mai sus sisteme după cari se creșce, șablone după cari își fac pregătirile și lipsurile mari cu cari p'ășesc o mulțime de oameni în viața socială.

Pare că societatea omenescă special pe s'ema astorfel de membri ai sei a găsit și stabilit prin us o mulțime de forme de tratare socială. Complexul acestor forme convenționale de purtare socială s'unt cunoscute sub numirile de »etichetă,« »politesă,« »bon-ton« etc.

Nu s'ntem în princip, în potriva acestor forme.

Din contră, le înțelegem forte bine rațiunea de a fi aplicate sub hotăr'ite condițiuni: dar ținem că s'unt de a se combate cu t'otă energia abuzurii ce se fac sub mantaua lor, în detrimentul educațiunii și a societății întregi.

Ne-am obic'uit cu gândul, că oameni inhăinați cu eleganță s'unt eo ipso oameni culți și inv'etați și ac'asta pentru că s'unt nenumerăți cei ce cred și astăzi că haina face pe om și astfel un om bine îmbrăcat trebe să aibă numai decăt și o educațiune, ba chiar șciință, în proporțiune cu hainele ce s'unt pe el.

S'ntem indatinați a ne formulă o părere escelentă despre cultura oamenilor cari în relațiunile vieții observă regulele convențiunilor de tractare socială.

Datina ac'asta de judecare derivă dela importanța bolnăvicioasă ce se da culturii formale, reduc'nd cultura adev'rată la semne seci fără val're.

Este mare ironia acestui raport! Moralistul frances La Bruyere vorbind despre politesă și arăt'nd val'rea ei aparentă, dice că politesa nu inspiră t'od'una bun'etatea, echitatea, »complaisanța« s'eu mulțămireă: ea dă aparințele acestor sentimente și: »fait paraître l'homme au dehors comme il devrait être intérieurment« (face ca omul să pară dinafară precum ar trebui să fie în lăuntruul seu) *. Este forte regretabil faptul, ași general, că mulțimea se mulțameșce cu aparințele, cu semnele culturei.

Montaigne dicea: »Plus on donne attention au signe, moins on en donne à la chose signifiée.«

Este evident, că cu cât prețuim mai mult semnul, cu atât desconsiderăm mai mult obiectul semnului.

Și într'adev'r, a inv'etă educațiune și cultură de rost!

A face bine pentru-că — stă în bonton: a laudă pentru-că e — semn de politesă: a vorbi s'eu a tăce, a r'ide s'eu a fi serios, a vini s'eu a se duce etc. cu un cuv'nt a face tot ce vei face pentru-că, ci pentru-că se dice în bon-ton.

Câte capete pustii, câte inimi brute trec cu exemple de cultură desev'șită, pentru că implinesc condițiunile acestor judecări de șablon!

Cine nu cunoșce oameni, cari își ascund t'ote scăderile, t'ote lipsurile, cu un cuv'nt tot nescuccesul educațiunii și a pregătirii lor pentru viața sub mantaua slugărniceii lor șablanelor de bon-ton, că, să ni se permită, dară faptele ce nu izvoresc din convingeri independente, ci din fant'oma: »nu se cuv'ne« s'unt faptele spiritelor mărginite și servile.

* La Bruyere: Caracteres, ch. V. Dela société etc.

Sunt oameni cari in societate par a avé calități fermecătore, ér in mijlocul intimilor dovedesc însușiri insuportabile.

Astfel de oameni, se vede că sosiți odată acasă, depun dimpreună cu hainele numai decât și »cultura« in garderobă, până la proxima ocaziune!

Prin urmare acest soi de cultură se învătă intocmai ca o piesă musicală, ér la ocaziuni binevinute se pôte face paradă cu ea.

Oameni, cari posed și prețuesc numai cultura formală, involuntar fac impresiunea de actori dresați pentru viața de tôte zilele.

Relativ la acest raport de lucruri imi aduc aminte de un mare adevér ce a pus Molière in gura Misantropului seu când il face pe acesta să esclameze:

. . . je ne hais réin tant que les contorsions
De tous ces grands faiseurs de protestations,
Ces affables donneurs d'embrassades frivoles,
Ces obligeants diseurs d'inutiles paroles.
Qui de civilités avec tous font combat
Et traitent du même air l'honnête homme et le fat!

(. . . nu urése nimic mai mult decât apucăturile
Acestor mari meșteri de scuze;
Decât pe acești afabili lingușitori cu îmbrătoșările lor
tătărnice,

Decât pe acești indrugători de vorbe de paradă,
Cari — in maniere — cu tóta lumea se întrec
Și tratéză de-opotrivă pe cel cinstit cu cel netrebnic!)

Cu deosebire acea parte a sexului femeesc, care este crescută in spiritul arătat mai sus, este espusă la nenumerate decepțiuni amare, din cauza lipsei de dezvoltare in chipul de a judecă.

Câte mediocrități și inimi pustii nu izbutesc uneori a-și atrage simpatiile, considerațiunea și încrederea sexului femeesc; a trece de »plăcuți« »com-plaisanți« și »galanți« in ochii și judecata acestora sub vélul minciunii și a fățărniciei?!

Cuvinte măgulitoare adresate femeilor; vorbe de laudă cari nu pré rătăcesc până ce află calea inimei femeșci; promptitudine in serviciul acestora: atențiune încordată la trebuințele lor bagatele etc. tôte aceste le observă cu rigóre omul ce vré să facă impresiunea de »galant.« »cavaler.« »cult« etc.

Pecăt au tôte aceste acțiuni rațiunea lor între oamenii veritabil cultivați, tot pe atâta le lipseșce ori ce valóre decât provin dela pré numeroșele »esprits artificieux« cari nu din indemnul inimei lor nobilitate și a minții lor dezvoltate implinesc aceste forme de »amabilitate« și »cultură:« cari nu din sinceră binevoință și convingerea lor proprie, că este bine séu frumos ceea ce fac, ei cari implinesc și consideră aceste formalități pur și simplu de instrumente de reputație séu pentru-că dictat este astfel și au cunoștința succeselor lor ce le pot ajunge ei in ziua de aci implinind aceste dictate, fie ei de altcum oameni cei mai pustii in suflet și mai seci in cap!

Cine nu cunoșce oameni cari in ceruri de dame trec de »charmanți« pe când in realitate, in ceruri intime dau frâu liber slăbiciunilor lor bătându-și uneori joc într'un chip revoltător chiar de aceia séu acele cărora le-a plăcut atât de mult »manierele lor cele fine« inainte cu câteva minute?

Mulți, dar eu deosebire multe, s'a înșelat amarnic judecând aparința orbitore a culturii codificate de bani bun!

Și acesta din cauza că in zilele noastre vestimentul culturii opreșce pe cei mai mulți a pătrunde in cultură; formele ne iau vederile; lustrul ne amăgeșce și pentru-că acesta cultură de șablon turnată in deosebitele paragrafe ale codului social este considerată mult peste valórea ei.

Cele mai multe mame de familie se véd achitate de datorințele lor decât au izbutit a obișnuí pe copii in aplicarea formulelor de cultură, de aceea nici că gândesc a da — cestor din urmă — o rațională creșcere.

E și esplicabilă mania formelor in loc de a simbului adevérat de cultură, din simplul motiv că cultura adevérată a minții și a inimei ș-o pôte câștiga omul numai prin un fel de abnegațiune, stăruință și eroism in invingerea persoanei sale proprii, pe când a învătă câteva formule de cultură și a paradisa cu ele, spre acesta nu se cere decât pofta de a brilá in lustrul culturii adevérate.

Imi aduc aminte de o guvernantă (bêtrână) care imi spunea mereu câte greutăți avea să învingă trundindu-se ca copiii incredințați ingrigirilor sale să-și pótă însuși o cultură seriósă oglindită într'o purtare naturală, se înțelege, pe temelul judecării lor proprii dezvoltate.

Negreșit, că tinzând la o purtare naturală, va trebui stompérat egoismul: ér un om veritabil format va avé totdeuna considerațiuni pentru ori ce împregiurări in viața și păstrându-și mereu independența convingerilor sale proprii, nu va cădé in estremitățile »purtării naturale« de bună-óră ca tipul Don Juan înfășoșat de Shakespeare într'o piesă a sa, unde izbucneșce egoismul; și totala lipsă de considerațiune pentru semenii sei, când dice:

»Vreu să mánânc când stomacul meu cere mâncare, fără a aștepta apetitul altora; vreu să dorm când me simțesc așipit și n'am să străjuesc pentru interesele nimenui; vreu să rid când am eu o bucurie și nu voi să spriginesc nici odată capriciul semenilor mei *.«

Am accentuat odată, că nu sântem in contra aplicării codului social. Hotăririle, regulele contractate de societatea omenescă și întarite de usul din viața practică, au rezultat in mare parte, din deosebitele vederi despre frumosul estetic, sânt prin urmare un resumat al frumosului.

Omenii cu puteri spirituale dezvoltate, cu porniri firești înfrânate, oamenii cu un cuvânt stăpani asupra lor, vor respecta legile codului social nu pentru-că eselusiv »Se cuvine,« ci pentru-că cultura veritabilă a lăuntrului lor, ea insaș pretinde a fi turnată in forme recunoscute de frumoșe.

»Quand on ne veut que ce qu'on doit vouloir, on le desire ouvertement et on le cherche par des voies droites avec modération.

Qu'y a-t-il de plus doux et de plus commode que d'être sincère, toujours tranquille, d'accord avec soi même. n'ayant rien à craindre ni à inventer? au lieu qu'une personne dissimulée est toujours dans l'agitation, dans les remords, dans le danger, dans la déplorable nécessité de couvrir une finesse par cent autres« astfel dice Fénelon in cartea sa despre educațiunea fetelor **.

Preveniența, afabilitatea, tôte sentimentele bune și frumoșe vor resări de sine in o inimă nobilitată de o inteligență ridicată și vor avé neprețuitul avantaj de a fi sincere, reale, ér nu fățărite și înșelătore, cum sânt tôte semnele fără basă și manierele studiate.

* Shakespeare: *Beaucoup de bruit pour rien* trad. fran. de Letourneur.

** Fénelon: *L' education des filles*: »Decă nu voim decât ceea ce trebue să voim, vom voi-o deschis și vom căută-o cu moderațiune pe căile drepte.

Ce pôte fi mai plăcut și mai comod decât a fi sincer, totdeuna liniștit, de acord cu sine însuși, neavând a se teme de nimic, neavând a născoci nimic? din contră, omul pretacut și mereu in agitațiune, in muștrări de conștiință, in primejdie, in deplorabila trebuință de a ascunde o fățărnicie prin a suta altce.»

ZĂPĂCELA COPILEI.

»Je veux que l'on soit homme et qu'en toute rencontre,
Le fond de notre coeur dans nos discours se montre;
Que ce soit lui qui parle, et que nos sentiments,
Ne se masquent jamais sous de vains compliments!»

(Omul să fie om și în ori ce impregiurare,
Înima ș-o arate în cuvintele sale;
Fie »el« cel ce gătește și ale sale sentimente
Nu le ascundă sub deșarte complimente!)

O sublimă cerere și nu ar crede omul, că e pusă
chiar în graiul lui Alceste misantropul.

În resumat, omul veritabil cult și luminat va
nizui să fie om, va lucra după cea mai temeinică și
independentă convingere a lui proprie și nu mehani-
ceșce.

Incheiăm deocamdată acest tratat, cu dorul de a
vede în societatea noastră mai multă râvnă și nizuință
cătră un fond real decât cătră forme seci și fără valoare.

Aurel C. Popovici.

Pentru ochii lumii

séu

cum se 'mbătă lumea cu apă rece.

Comedie în două acte. Localizată după Labiche.

(Urmare.)

Cornel. Despre familia... ocupațiunea mea?...
De sigur?!... Eu sînt avocat.

El. Nu se pôte!... scuzati, dar trebuie să-mi
esprim mirarea... De două luni de zile ne cunoșcem
și în timpul acesta nu v'am vădut decât cântând
la pian.

Cornel. Da, da, eu sînt avocat, dar sînt încă
numai la început, am clienți puțini.

El. Hm, hm!... Asta o cunoșce și eu... Pentru
asta nu m'as puté supără pe dta.

Cornel. De altmîntre-s cu totul independent.
Tatăl meu, care a fost mai înainte comerciant și-a
agonisit o avere frumușică și s'a retras cu totul din
viața comercială; ér eu sînt micul seu fiu.

Ea. (A parte.) Așă!

Cornel. Și nici n'am voit să fac secret din senti-
mentele mele de simpatie, ce le păstrez pentru dșora
Emelina, înaintea părinților mei și sper că în curënd
și ei o să facă un pas, care va infundă gurile reütă-
ciöse.

Ea. (Incet lui Melinescu.) Vorbeșce minunat!

El. (Incet.) Un avocat! (Cătră Cornel tare.)
Soția mea și eu șcim prețui onórea ce ne așteptă.

Cornel. Ah! Domnul meu...

El. Până atunci inse, te vom rugă frumos dle
Cornel, ca să încetezi cu vizitele...

Cornel. Cum ați đis?

Ea. Pentru ochii lumii, domnule Cornel, numai
pentru ochii lumii.

El. Peste câteva zile și așă aveți să viniți érăș
și încă »oficial«... Poțitiți, aici ve e romanța. (În
notele depe pian și i le dă.)

Cornel. Bine, decă credeți că așă este mai bine
... Dar ce am să me fac pân' atunci?!

El. Umblați pela tribunale și curți, ascultați ple-
doare... aceea de sigur ve va distrage.

Cornel. Ba nu, nu... Voi cercetă muzeele.

El. (A parte.) Đicea că e avocat!

Cornel. (Salută.) Stimabilă dómna... dle Meli-
nescu... (Eșind cătră Melinescu.) Ve rog pentru
Đdeu, spuneți-i dșorei Emelina, că o iubesc, că o ador,
și până-mi va mai bate înima în piept...

El. (Îl petrece.) Frumos... frumos... ve mul-
țamesc... Ve rog nu așă tare. (Ese cu Cornel.)

Scena IV.

Dna Melinescu. Emelina. Melinescu apoi Ana.

Dna Melinescu. Un tiner fôrte amabil!

Emelina. (Vine.) Da, așă este. Și eu de sigur
am să fiu fericită cu el.

Ea. (Mirată.) Ce fel? Ce vorbești? De unde
șcii tu?

Emelina. (Cofusă.) Am ađut câteva cuvinte, dar
nu cu voie, îndreúa-mi scăpase din mână (... și a
cădut tocmai la pragul ușei...)

Ea. (O imiteză.) Și a cădut tocmai la pragul
ușei. Uf! ai ascultat la ușe!

Emelina. O nu te supără pe mine mamă; drept
recompensă pentru asta, am să-ți comunic și eu un
secret.

Ea. Un secret?

Emelina. Cornel imi spusese eri, că mamă-sa ne
va cercetă ađi.

Ea. Ađi?

Emelina. Sub acel pretest, că vré să inchirieze
catul al III-le din casa noastră; ea vré să ne cunoșcă,
înainte de ce ș-ar da învoirea la căsătoria noastră.

Ea. Dómne mulțamescu-ți, că salonu-mi e 'n
ordine.

Emelina. Ér tatăl-seu dl Razian, va vini să con-
sulteze pe tata.

Ea. Ah... e bolnav?

Emelina. Nici de cum... și acesta este numai
un pretest, pentru de a cunoșce pe tata... Dar te
rog să nu me tradezi... căci totul se face în cel mai
mare secret...

Ea. N'ai témă.

Melinescu. (Vine.) Ah ce tiner escelent... plin de
sentimente. de...

Ea. (Incet cătră el.) Melinescu!

Melinescu. Ce-i?

Ea. (Incet lui.) Să nu spui nimenui nimic...
Dna Razian ne va cercetă sub pretestul, că vré să
'nchirieze locuința din casa noastră.

Melinescu. Hm.

Ea. Ér bărbatul ei va vini să te consulteze.

Melinescu. Are să fie o esaminare formală.

Ea. Ei vreu să ne cunoșcă, înainte de ce s'ar
resolvă la pasul hotărîtor, asta-i fôrte natural.

Ana. (Vine.) O damă a vinit să întrebe de lo-
cuința din catul al treile.

El.)

Ea.) Este dënșă!

Emelina.)

Ea. (Cu grabă mare.) Stai! (Cătră Ana.) De-
grabă, degrabă, dă-mi căița cea cu flori, frisura de
teatru!

Ana. Indată! (Ese repede.)

Ea. (Cătră Emelina.) Lapedă iute șurțul! Vai de
mine ce reu ești frisată!... Trebuie să-ți pun frisura
puțin în ordine.

El. (Cu mirare a parte.) Óre ce o fi apucat-o?

Ana. (Se 'ntorce.) Étä căița.

Ea. (Se aședă.) Aședă-mi-o, nu vedi cât sînt de
ocupată? (Ana potriveșce căița pe capul dómnei sale,
în vreme ce dënșă friséză pe fiică-sa, ce stă în ge-
nunchi dinaintea ei.) (Cătră Ana.) Ceva mai îndêrêt...
Melinescule!... un ac de pěr!

Emelina. Niște ace de pěr, tată!

Ea. Grăbeșce-te, pentru Đdeu!

El. (Aduce cele cerute.) Étä! (A parte.) Óre ce
pôte să le fie?

Ea. Așă, acum spune damei să intre. (Ana ese.)

Ea. (Incet lui Melinescu.) Să nu te pună cumva
pacostele să-mi đici »tu« în fața acestei dame! În-
țelesu-m'ai?

El. Să nu-ți dic tu? Și de ce nu?

Ea. E prè moșjcesc lucrul . . . prè necuviincios. . .
(Cătră Emelina.) Emelină, pune-te la pian . . . aruncă-ți
capul 'napoi și cântă câteva rulate. . .

Emelina. (La pian.) Rulate?

Ea. Iute, iute!

(Emelina cântă câteva rulate, dna Melinescu se
pune într'oa poziție cevaș căutată într'un fotel, cu
niște brodării a mână.)

Scena V.

Cei de mai nainte. Dna Razian. Ana.

Dna Melinescu. (Cătră Emelina.) Destul, fata mea,
avem o vizită. (Se scôlă.)

Dna Razian. Me rog scuzăți, decă cumva ve de-
rangez. . . Am onórea de a vorbi cu dl dr. Melinescu?

Melinescu. Eu sînt.

Dna Razian. Am cercetat locuința de inchiriat
din catul de sus.

Dna Melinescu. Ve rog dómná ocupați loc!

Dna Razian. (Șede, asemenea dna Melinescu.) Dra
e de sigur fiica dvóstre.

Dna Melinescu. Da.

Dna Razian. (A parte.) Are dreptate Cornel, e fru-
mósă de tot. (Tare.) Dșóra se ocupă mult cu muzica
se vede.

Dna Melinescu. Este eleva profesorului Duprez!

Melinescu. (A parte cu mirare.) Audi, audi?!

Dna Razian. Cum așa? Invetă la Duprez?

Dna Melinescu. Tocmai așteptăm să sosescă.

Melinescu. (Cătră soție.) Eu nu știu ce. . .

Dna Melinescu. (Iute.) Studieză Emelina de pre-
sent? O arie din Traviata. (I face semn să tacă și
să ședă.)

Melinescu. (Se aședă în drepta pe un scaun.)

Dna Razian. (A parte.) Ei pórtă o casă mare,
cu mult mai mare decât noi.

Dna Melinescu. Eu țin la principiul, să am tot-
deuna pe cel dintău măiestru ca instructor în casă.
De aceea când începuse Emelina a studiá pictura. . .

Dna Razian. (Cătră Melinescu.) Cum dșóra se
ocupă și cu pictura?

Melinescu. (Confus.) Da . . . așa se vede . . . dar
intrebați numai pe soția mea!

Dna Melinescu. (Arată un tablou de pe pãrete.)
Cum vi se pare peisagiul acela?

Dna Razian. (Se scôlă.) E lucrat în ulei.

Dna Melinescu. (Se scôlă.) Ea l'a lucrat numai
asă pentru distracție.

Melinescu. (A parte.) Par că tot i prè mult!

Emelina. (A parte.) Óre ce vrè mama?

Dna Razian. (Priveșce tabloul mai de aprópe.)
Fidelitatea acésta minunată . . . îți vine să credi, că
este opul unuia dintre cei mai harnici pictori ai noștri.

Melinescu. (A parte.) Se înțelege . . . dór me costă
2000 de franci bani numerați în palmă . . . este un
tablou de-a lui Lambinet.

Dna Razian. (A parte.) O creșcere escelentă are
fata! (Tare.) Dar cuartirul, este liber? (Toți se aședă érăș.)

Dna Melinescu. Da, va deveni la cuartirul mai
de aprópe . . . dl Melinescu vrè să-l adapteze de nou.
(Cătră Melinescu.) Asă este? mi se 'mpare, că acésta
e pãrerea dvóstre, amicul meu?

Melinescu. Tu știi. . . (Se 'ndreptă.) Dvóstre știți,
că arhitectul are să vină încă ađi.

Emelina. (A parte.) Dvóstre?! . . . Óre a certat
mama cu el?

Dna Razian. Și chiria cât face?

Melinescu. Patru mii de franci.

Ana. (Intră, fórte mirată.) Dle doctor, ve căutá
cineva . . . un pacient. . .

Melinescu.)

Dna Melinescu.) (A parte.) E dñsul. (Toți se scôlă.)

Emelina.)

Dna Melinescu. Un pacient! Ce lucru mare de te
miri asă grozav!

Ana. Pentru prima-dată. . .

Dna Melinescu. (Iute.) A venit dl acesta la noi?
Bine, trebuie să steie până-i vine rëndul . . . nu va
puté intrá până când persónele, cari așteptă mai de
mult. . . (Scrie pe o hãrtie.) Dă-i numărul acesta . . .
nrl 16.

Ana. (Ese.)

Melinescu. (A parte.) Constanța se pricepe de
minune!

Dna Razian. (A parte.) Numărul 16? . . . E grozav
de cercetat.

Dna Melinescu. Ah, bietul Melinescu n'are un
moment pace de ei. . . Dimineta începe cu vizitele 'n
spitalul cel mare . . . la amedi vine acasă, prânzeșce
'n fuga mare, apoi încep ordinațiunile și tot asă, abia
gată cu ele la 6 óre. . .

Melinescu. Dar tu . . . dvóstre, scumpa mea amicã.

Dna Melinescu. Ve spun dle și v'am spus, că ve
ruinați sãnetatea cu zelul cel mare! . . . Apoi își face
el vizitele prin casele private . . . și vine sèra obosit
și eșolat înderèt. . . Dar crede-ți că se pune la odihnă?
Fèrit-a Dđeu! . . . Lucrèzã la marele seu op medical,
care are să fie prezentat academieii în curènd. Lumea
științificã așteptă cu nerãbdare aparițiunea lui.

Melinescu. (Protestãnd.) Dar pentru Dđeu, Con-
stanța. . .

Dna Melinescu. (Iute.) Da, cu nerãbdare! Lasă-i
sã steie nițel, dór nu-ți vei mănca sãnetatea pentru ei?

Melinescu. (A parte.) Erã bunã de soția unui
fãlcer.

Dna Razian. Ce viețã! (Lui Melinescu.) Și dvóstre
n'aveți nici o distracțiune?

Melinescu. Femeia cam esage. . .

Dna Melinescu. (Intrerupèndu-l.) De doue ori
pe sèptemãna intrunim pe amicii noștri la soarea. . .

Melinescu. (A parte.) Asă, acum avem și soarele.
(Clãtinã din cap.)

Dna Melinescu. Marța și sãmbãta. . . Cei dintău
artiști ai Bucureșcilor ne sînt óșpeți regulați. Meli-
nescu i invitã din amicitie. . . Șești dvóstre?

Dna Razian. Cum? gratuit?

Dna Melinescu. Ah . . . artiști! . . . Ei vin din
plãcere, ba pot đice că cercetèzã din datorie și de-
osebitã predilecțiune salónele mele

Melinescu. (A parte.) Vai cum mai știe mînti.

Dna Razian. (A parte.) Ah ce viețã plăcutã!

Dna Melinescu. Când veți locui la noi, cred că
ne veți onorã cu prezența dvóstre?

Melinescu. (A parte.) Audi acolo, e'o și invitã!

Dna Razian. Ah dómná, sînteți fórte amabilã!
(A parte.) Mi se pare că ei aparțin lumii mari, elitei
Bucureșcilor. (Se scôlă.)

Dna Melinescu. Ne pãrăsiți?

Dna Razian. Da, inse cu speranța, de a me ren-
tórce în curènd. Aș fi fórte fericitã, decã amicitia
noștrã ar fi mai intimã, mai strînsã. . .

Dna Melinescu. (Salutã.) Dómná. . . (Strigã.) Gheor-
ghiță, Gheorghitã!

Melinescu. (A parte.) Óre de unde dracu il ia pe
Gheorghitã acela?!

Dna Melinescu. (Cătră el.) Unde ai trimis pe
servitor?

Melinescu. (Confus.) Pe servitor? Eu? Ba eu nu
l'am trimis! . . . (A parte.) N'am avut nici odatã ser-
vitor la casã.

(Va urmã.)

Virgil Oniț.

Domnișora Maria Assan.

Succesul debutului trei Assan pe una din însemnatele scene ale Franciei deșteaptă viu interes pentru juna artistă.

Simpatia publicului poate numai spori, cunoscând mai d'apropo pe juna cântăreță. Aci se repețește unul din acele cazuri, atât de dese acum în România și atât de fără exemple în istoria civilizațiunii altor națiuni, cazuri de dispreț de prejudecăți și amor de lucru, știință și arte, la femeile aristocrației române.

Dra Maria Assan aparține unei familii din cele mai însemnate ale țării. Fără a ne urca la originea Assaneșilor cari numeră între strămoșii lor împărați Romano-Bulgari, îi aflăm totdeuna în România ceea ce se numea »boeri de stara întei.« Nimene nu era mai bogat și mai lăptos în București decât Teodor Assan, părintele cântăreței; nimene mai frumoasă, mai elegantă și mai adulată decât soția sa, născută Grădiștean.

Din acesta căsătorie, Maria, prima născută, era copila adorată. Încă de tot mică fiind, vădui în una din zile sosind la mine pe dl Teodor Assan, mai serios ca obiceiuit. El viniă să ceară consiliu asupra educațiunii cu totul deosebită ce voia a da fiicei sale. În amorea sa de știință, cu care voia a-și inzeștră copila, țin minte că-mi vorbi de studiul medicinei. Combătui asta idee cu numeroase argumente și desarmai pe iubitorul părinte convingându-l, că frumuseța Mariei ar fi unul din primele obstacole.

Părăsii țera la 1871 lăsând pe mica-mi amicică la varii și numeroase studii conduse de cei mai buni profesori. Peste zece ani, mergând la serbările încoronării regelui României, o aflai domnișoră de onoare a M. S. reginei. Sigur că nu numai nașcerea sa, ci cu deosebire talentele sale i atraseră înalta favoare.

Decă Maj. Sa a aprețiat destul calitățile junei copile pentru a o atrage la curte, dra Assan încă avea spiritul destul de înalt și cultivat pentru a înțelege ce femeie era suverana sa. Nu am văzut o iubire mai adâncă, o admirațiune mai entusiastă, o adorațiune mai desăvârșită decât cea a trei Assan pentru augusta sa stăpână.

— Tote dificultățile unei pozițiuni la curte, atât de grea din cauza invidiilor, le suport cu bucurie, pentru că sunt în apropierea unei asemenea suverane. De când sunt la palat, încă nu am simțit un moment, că sunt acolo spre serviciul Majestății Sale. Regina este totdeuna astfel cu noi, că ni se pare că suntem lângă Mentora cea mai iubitore seu lângă mama cea mai bună.

Și astfel îmi vorbi ore întregi despre toate eminențele calități de spirit și de inimă ce fac din regina României o femeie atât de rară și de perfectă.

Ca pentru a me convinge de maternul interes al Majestății Sale pentru junele copile ce o încungură, dra Assan îmi arătă un splendid costum turcesc, dar dela regina la ocasiunea unui bal costumat la curte. Maj. Sa își dăduse osteneala a studia ce »femeie artistă« fisionomiile domnișoarelor sale de onoare și fiecare își primi costumul potrivit. Nimic nu putea prinde mai bine pe dra Assan, decât costumul oriental; nimic da un luci mai schinteietor ochilor sei negrii și ardea mai bine albăta peliței sale de năcră și a face mai negru părul seu de abanos. Chiar întreaga făptură a trei Assan are ceva din frumuseța orientală;

e mai mult mică, plină d'o admirabilă rotundime de forme.

La curte sub povețele reginei-artiste, ș-a luat totă dezvoltarea talentele junei domnișore de onoare; ea deveni musicantă perfectă și cântăreța cea mai aplaudată la seratele intime dela palat. La palat demoul cântului cuprinse sufletul seu. Cu mare, cu irresistibilă putere a trebuit să pătrundă pe juna aristocrată amorea artei pentru a părăsi curtea reginei-idol!

Cinci ani d'atunci și fosta dșoră de curte este artistă.

Dra Maria Assan și ea ca alte fiice de boieri români, s'a desbrăcat de prejudeciile aristocrației, s'a pus pe lucru și studii grele și plină de amor pentru artă s'a suit pe scenă unde află dela început, strălucite și meritate succese.

Cu simpatia care am pentru femeia care lucrează, cu amicia mea pentru familia Assan, cu totă admirațiunea cuvenită talentelor junei artiste i strig: »Călătorie fericită pe o cale nu așa de netedă și lucie ca saloanele părințești și parchetele palatului regal! Ai avut curagiu, ai și perseveranță!«

Costanța de Dunca Schiau.

Din viața de București.

I.

(Viața se însuflețește. Vecinii noștri. Artiștii. Opera italiană. Intermediu comic. Intorcerea spre trecut.)

Din ce în ce viața de București tinde a lua, spre sfârșitul anului, mai multă însuflețire. Deja calendarele au început să ne vestescă, că un alt an se apropie; ér concertele și opera, că am intrat în adevărata érnă. Numai timpul își dă totă silința să ne mai înșele, poate pentru că răpiți de căldura zilelor și de frumuseța nopților, să credem că suntem în primăveră și 'n loc să ne pregătim d'a primii pe »alba« cu cogioce și cu lemne bune de foc, să ne lăsăm ca greerul în dorul cântecului și să-i dăm privilegiul d'a ne trimite să jucăm, când vom începe a ne vâeta trezindu-ne rebejiți de frig și fără nici o pregătire.

În sala Ateneului (cea de vechi amintire) s'a început șirul concertelor. Luni, pianistul Rudolf Feldau ne-a dat ocaziune să vedem cum un bătrân sexagenar poate să atace tastele cu tot focul tineretii și să ne fărmece cu tot dinadinsul. Programul serii, destul de bogat cu numele ilustre ale lui Mozart, Mendelsohn, Schumann, Schubert și Wagner, Moscovski și Chopin, era și mai atrăgător prin numele măestrilor ruși încă neauziți la noi: Ciaicovski, Cui și Balakireff-Glinka.

Artistul, care a ținut singur programul întreg, se vede că are o deosebită predilecție cătră măestri slavi. Astfel, felul seu de interpretare ne-a făcut să-i vedem printr'o prismă cu totul favorabilă lor. »Reveria« de Ciaicovski, »Berceusa« de Cui, »Ciocârlia« de Balakireff-Glinka, »Momentul musical« și »Solonega« de Moscovski, pe lângă »Preludele«, »Nocturnele« și »Mazurcele« lui Chopin, care e 'ndestul de cunoscut la noi, ne-a descoperit că într'o țără vecină noue există adevărate genii musicale pe cari, spre rușinea noastră, le cunoșcem mai puțin decât pe cei mai mediocri compozitori din țeri mai depărtate.

De aci ar trebui să tragem un mare învățământ: acela d'a ne ocupa mai mult de vecinii noștri și d'a căută să șcim mai bine ce pot prețui; atunci ne vom ști și mai bine feri de ei. În adevăr, decă Franța ș-ar fi cunoscut mai bine pe vecina ei Germanie, n'ar fi avut să pierdă nimic din ceea ce-a pierdut în 1870 și șcim cu toți cât a pierdut de mult!

Cu privire la némul artiștilor, étă o menire pré

puțin invidiată de omenirea aplecată spre stabilitate și decă lumea ar fi alcătuită numai din artiști, apoi de sigur, cu dorul lor de migrațiune, n'ar mai pute să existe state, nații, orașe; ei nu sînt decăt stelele rătăcitoare, al căror cer este pămîntul. Astăzi aici, mîne dincolo, dela mișcă-nopțe la mișcă-și și din apus la răsărit, acești »Iidovi rătăcitori« din Țările noastre, vin, cine știe de unde și se duc, cine știe unde. Sosesc, ne cîntă și ne încîntă... atîta șcim! Așă că putem prę bine Țice de artiști, ceea ce Lamartine a Țis de poet:

... e c'acele străine sburătore,
Ce nu-și duręză cuibul pe Țermuri stătătore,
Nici ramură-ș alege locaș legănător;
Ci, legănate-a lenc p'a undelor cîmpie,
Departee trec de Țermuri cîntând o melodie:
Tot ce cunșce lumea despre ființa lor.

Cel puțin, după ce culeg în scurta lor trecere succese frumoșe, triumfuri strălucite, sînt iubiți și serbătorigi, plecând inainte, ei tot lasă 'n urma lor o impresiune plăcută și pöte o plăcută amintire. Căți din cei cari incolȚesc, trăese și mor infiți în acelaș loc, nu lasă nimic în urma lor?

Teatrul Național care ș-a vęduț pân acum spectacolele-i puțin cercetate, e amenințat a și le vedę încă și mai puțin cercetate pe viitor, prin concurența ce-i face atăt opera italiană, căt spectacolele ușore ce au loc de patru ori pe sęptemănă la sala Bossel, sub direcția cunoscutilor artiști: Ionescu și Hagiescu, seu se improvisează din cînd în cînd la »Dacia,« făr a mai pune la numer și concertele ce se dau în fiecare sēră la »Orfeu:« de cătără o orchestră de dómne și contrag un public numeros și... galant.

Sămbătă, opera ș-a deschis stagiunea cu »Aida,« celebra operă a lui Verdi, prin care măestrul a dovedit detractorilor sei, că cunșce desęvęșit tóte tainnele compozițiunii și măestrile probleme ale contrapunctului. Ghiciti că sala eră literalmente plină. Represința inșe n'a prę respuns la așteptările publicului, pe care diarele-reclame il făcuse să intrevędă minuni. Decă ar șei artiști și impresarii, căt reu le fac asemenea reclame, predispuņend publicul în contra lor, de sigur ar renunța la acest mijloc d'a-ș căștigă simpatii. În adověr, în ce priveșce pe artiști operii nóstre de astăzi, afără de dna Leonarda, o prę frumoșă figură și dl Marcassa, o prę frumoșă voce de bas, toți ceilalți au fost prę puțin mulțămitori. Dna Rossini, prima-dona dramatică, n'are destulă intindere în voce: tenorul Pizzorni e prę slab și baritonul Verdini, prę selbatee.

Un incident comic a vinit să ne inoveslescă, la inceputul actului IV, mahnirea ce ne pricinuisę inșelarea speranțelor nóstre: Petre, vestitul Petre, aprodul artiștilor, care în virtutea anilor indelungați de serviciu, al timpului jertfit pe altarul artei, pe podelele scenei Teatrului Național, a cūpętat favórea d'a face câteodată pe figurantul, apare să primescă ordinul Amerisei d'a-i aduce inainte pe Radames. Intrarea-i mai nainte de vreme (meseria de figurant nu l'a ajutat să nvețe încă italieneșce.) făptura-i nu prę favorisată de natură, figura-i de seriosul cel mai comic, incăpăținarea cu care sta locului după tóte semnele ce-i făcea artista spre a eși, produsera în sală un hohot colosal care comunicăndu-se scenei, artista nu-și mai putu urmă partiția. Rencepęnd din nou, și încă odată, și eră din nou. Și odată eră reluată, trebui să se intrerupă ęrăș, spre a izbucni în hohotul general al publiciunii, care nu mai conținea din ris. Acest incident dispuņendu-l spre bine (publicul la noi

e totdeuna bon enfant,) l'a făcut să fie ingăduitor și s'aplaude pe artiști mai mult decăt meritau.

Societatea dramatică continuă a se invęrti într'un cerc vițios. După ce, dela inceputul stagiunii, nu ne-a dat nimic nou decăt drama lui Coppée »Saverio Torelli« și comedia într'un act a lui Bauville »Socrate și femeia sa,« tradusă de dl Sion, s'añtors acum cu aprópe jumătate veac în urmă, arătându-ne pe »Chirița în Iași.« Asta nu e reu, și ar fi prę bine decă direcțiunea s'ar hotări să reia d'a capo repertoriul original, în care se pot găsi adevęrate capo d'opere de a căror esistență nicei prin gînd nu trece prę puțin vęrsatei în ale literaturii romăneșci direcțiuni a teatrului. Cu ce plăcere n'am vedę apăręndu-ne pe scena națională măręța figură a lui »Grigorie-Vodă,« din admirabila dramă în versuri de bronz a lui Depărățean: dramele istorice ale reposatului Costache Dimitriad; frumoșele comedii ale lui C. Bălăcescu și I. Dimitrescu; intunecósa dramă a lui Mavrodol »Meriana« și piesele lui Lazărescu (Laertiu!)

Ar fi timp ca un comitet luminat să spicueșcă prin bogatul manuscris al scrierilor nóstre dramatice originale și să scóță la lumina rampei frumoșele opere ce zac în intunerecul uitării unui public cu totul nepăsător de mișcarea literară a nęmului de care ține.

II.

(Aristocrația se duce. Totul se democratisează. Intre melodramă și musică adevęrată. Cea mai afabilă dintre femei. »Rigoletto.«)

— 10/22 novembre, 1886.

Alegerile comunale, ecă ceea ce sęptemăna trecută a dat prilej unei încordări politice neobicinuită de cătiva ani la noi, și acesta din cauză că opoziția s'a hotărit să intre în luptă, dar o luptă a cărei neizbândă eră prevęduță dinainte. Invinșă la colegiul I, ea nu s'a mai presintat inaintea alegătorilor colegiului II, aristocrația a cedat locul democrației. Și nicei nu pöte fi altfel acolo unde cei în majoritate au cuvęntul și ori ce s'ar Țice de cei ce compun acesta majoritate, trebuie să ne aducem aminte de hotăritorul respuns ce Vodă Lăpușnean al Moldovei l'a dat Vornicului Moțoc, cînd acesta il indemnă să pună tunurile în »proștii« cari viniseră la palat să cęră capul Vornicului: »Proști, dar mulți!»

D'altfel putem spune cu tótă siguranța pe care ne-o dau faptele întęmplate, că la noi aristocrația, adeca ceea ce se numeșce aici astăzi așă, se Țice, »les dieux s'en vont,« năvălită de valul democrației. Cofetăria Brofft, a cărei rivalitate cu vecina-i de peste drum, cofetăria Capșa, n'a remas netrecută în bufona revistă »Nazat,« a trebuit să-și părăsescă locul unde se instalase cu tot lucsul parisian și să se mulțămescă cu o prăvălie mai moderată la hotelul Bulevardului, ęr aristocraticul restaurant din acelaș local, să se schimbe în cafę-billard la dispoziția celui dintęin vinit. Restaurantul Hugues n'a avut o sörtă mai bună decăt vecinu-i de odinórá, așă că în curęnd aristocrația fără menagiu seu se va silii să se deprinđă cu postirea ca Succi și Merlatti, seu se va inșosi să guste din mănecările mai naționale ale ospętăriilor democratice. La operă se observă acelaș fenomen: cînd e lume, lojele strălucesc de toaletele luesușe pân la obrăznicie ale cocónelor din clasa burghesimei imbogățite seu ale cocótelor cari eșite din clasa de jos, inghit cele din urmă averi ale celor din urmă vlastare aristocratice, pare că spre säturarea unei uri vechi de cînd omenirea e împărțită în bogăți și în săraci: ęr cînd numai aristocrația e represintată, sala e gólă. Pretotindeni dar, în viața politică

și în viața socială, democrația capătă ascendența asupra aristocrației, căreia i cotropește nu numai terenul, dar și »terenurile.«

Joi, Teatrul Național ne-a dat o primă reprezentațiune, »O crimă celebră.« tradusă după »Un cause celebre« a lui d' Ennery și Cormon. În aceeași seară înse fiind la al doilea și cel din urmă concert al pianistului Feldau, un mare artist pe care nu șcim de-l vom mai vedea, am preferat mai bine muzica sublimă a genilor clasici, cari îți înalță inima, întunecărilor combinațiuni melo-dramatice, cari nu ne mai pot mișca. Programul concertului cuprindea tot ce e mai ales în muzica măestrilor celebri; asemenea și sala, tot ce avem mai ales ca public musical: de aceea înțelegeți, că nu eră de loc plină. Și cu atât mai bine! căci am putut asculta cu mai multă liniște pe concertist, nefiindu-ne atențiunea întreruptă la fie-ce moment de scărțiturile oribile ale ușilor, nevoite a se deschide numeroșilor auditori cari vin la un concert ca la ori ce alt spectacol unde trebuie să mergă pentru ca să se arate și nici de cum ca să asculte și unde, prin urmare, e de ajuns numai să-și facă aparițiunea, fie chiar cătră sfârșit.

Betrânul concertist a fost același: perfect! După concert, petrecui restul seării în societatea artistului la dna A. . . cea mai amabilă dintre femeii, unde violinistul nostru Kneesel și dra de gasdă, care cultivă pianul cu mult talent, au adus la rëndul lor un omagiu artistic ilustrului pianist, executând »Legenda« de Wieniawsky, »Yankee Doodle« (Souvenir d' Amerique) de Vieuxtemps și o »Poloneză« admirabilă, cari au făcut o pre frumoasă impresiune asupra auditorului.

Apoi dna A. . . ne improvisă supeul cel mai gustuos și mai imbelșugat, ceea ce făcu să ne n-trebăm, cu privire la autorea acestei improvisări măestre, decă eră un ânger seu o fee și vedând că lucrurile sânt cu totul aievea, afirmăm cu autorul »Cântecelor și a plângerilor.«

Nu e nici ânger, nu e nici fee!

E o femeie,

E dômnă A. . .

Și s'a petrecut până foarte târziu, desfetați de spiritul schinteitor al artistului care, mic, slab, încovoiat sub greutatea anilor, e totuș un încântător om de societate.

Ecă dar că nu m'am înșelat de loc când, în cronică-mi trecută, reflectând asupra vieții rătăcitoare a artiștilor, am spus că de multe ori ei lasă în urma lor, pe lângă o impresiune plăcută, și o plăcută amintire.

Impressa italiană ne-a dat, vineri, pentru a doua oră opera lui Verdi: »Rigoletto.« al cărei libret e lucrat după drama lui Victor Hugo: »Regele petrece.« Libretistul italian, Piave, n'a făcut decăt a schimbat numele personajelor: Triboulet, bufonul, a devenit Rigoletto; Blanca, fiica lui Gilda; regele Francisc I, ducele de Mantua; marchisul Saint-Vallier, comitele de Monterone; ucigașul de meserie Saltabadi, Sparafucile. Subiectul trebuie să ve fie cunoscut: Triboulet batjocorind durerea de părinte a lui Saint-Vallier, a cărui copilă căduse victima pofteilor regale, e blăstemat de acesta să fie lovit d'aceeaș nenorocire. Blăstēmul părintelui ultragiă nu întârzie a se mplini și Triboulet plătind un ucigaș care să omóre pe rege, seducătorul fiicei sale, face să i se omóre copilă.

Ca muzică, »Rigoletto.« jucat pentru n-tăia-dată la Veneția, la 11 martie 1851, e prima operă care a

căștigat lui Verdi un renume cu adevărat european. Balada »Questa o quella,« cântată de ducele în actul I și cupletele »La donna è mobile,« devinite populare, sânt pline de farmec, ori ce ar dice »Barbu Lăutarul,« imortalizat de Alecsandri, care se veduse nevoit de gustul timpului să le învețe schimosindu-le înse astfel:

La donna è mobile

A lui leventi,

Neni Axenti,

Iadeș pîn cer.

Apoi aria poetică a Gildei: »Caro nome,« corul silabic: »Zitti, Zitti,« duetn admirabil dintre Rigoletto și fiica sa: »Tutte le feste« care-ți mișcă inima până'n adâncurile ei, quator din actul III, care e o adevărată creație musicală și în fine furtuna, fac ca această partiție să fie una din cele mai bine inspirate ale măestrului și cu drept cuvânt ea a rezolvat în mod afirmativ întrebarea ce lumea musicală își făcea în fața operilor anterioare ale lui Verdi, decă urmașul lui Donizetti s'a găsit.

Publicul, vineri seară, nu pre eră în număr imbecurător pentru întreprindătorul operii. În privința execuțiunii, dra Francis seu Francez (afișul întrebuinteză amândouă aceste forme) Prevost, pre slabă ca figură, nu pôte avé nici tăriia de voce necesară unui prim rol, Totuș s'a achitat bine de sarcina rolului ei. Baritonul Verdini (Rigoletto) a fost mai bine decăt în »Aida.« Faimosul quator încă n'a fost de loc reu executat; nu ne-a entusiasmă înse pân a cere să se repete, cum s'a întemplat adese-ori în alte stagiuni.

A. C. Șor.

VERSITY O crimă celebră.

(Dramă în 5 acte, de d' Ennery și Cormon, jucată întăia-ora la 6/18 nov. 1886 în Teatrul Național din București.)

Joi, la 6/18 a lunei curente s'a reprezentat pe scena Teatrului Național piesa »O crimă celebră,« dramă în 5 acte, tradusă din franțuzeșce de dl Gr. Manolescu.

Despre rezultatul reprezentațiunii pot scrie atât, că piesa deși dată înainte unui public nu pre numeros, totuș a avut un deplin succes. Atât părțile mai frumoșe și mai mișcătoare, cât și auctori cari interpretau acele scene, au fost mult aplaudați, și de sigur că în viitor această piesă va ocupa mult scena teatrului.

Valorea piesei este incontestabilă. Deși acțiunile cari se petrec nu sânt tocmai rezultatul caracterelor, însușirilor eroilor piesei, aceia de e sorte fatală par a fi împinși dintr'o suferință în alta, dar sânt aceste impregiurări atât de bine combinate de cătră autori, acțiunile curg atât de natural una din alta, încât te țin într'o continuă mișcare sufletescă și desnodământul este și el pe deplin satisfăcător.

Jean Renaud (dl Gr. Manolescu,) fiind chemat sub arme, trebuie să-și părăsescă nevêsta tineră și pe o copilă mică a sa. . . Dorul după ei i este înse atât de mare, încât într'o nôte vine sub ascuns acasă, să-și mai vedă pe ai lui, căci mâne-și vor avé o bătaie crâncenă, din care cine șcie decă va scăpa viu. . . O impregiurare l'a făcut mai ales să vină acasă: în acea seară a dat pe câmpul de luptă peste un muribund, un comite, care i incredințeză niște hârtii de familie și alte scule pretioșe, și pe cari el le dă apoi nevêstei sale spre păstrare. Abiă plēcă înse, pe le-rêștră și intră un pungaș, Lazaro (dl P. Velescu,) care l'a urmărit pe Jean totă nôte, de oră-ce el a auzit când comitele i-a incredințat sculele pretioșe și pe

cari le și ia apoi dela nevêsta lui Jean, pe care o asasinêză fiind că i s'a împotrivit. . . La strigătele copilei, vin apoi vecinii, cari întrebând pe copilă, cine a fost aici, ea răspunde: tata. (Ea se culcase înainte de plecarea tatălui său și așa pe asasin nu l'a văzut.)

Vecinii vin apoi cu fetița în lagărul unde eră Jean, care tocmai eră serbătorit pentru vitejia sa din acea zi. El este condamnat la muncă silnică în urma mărturisirilor nevinovatei sale copile.

Trec 12 ani după acesta. Fiica sa este primită ca fată de suflet de cătră ducele d' Aubeterre (fostul colonel al lui Jean) care i dă o bună creștere. Fata (dna Ana Manolescu) se logodește cu un locotinent și tocmai în acest timp trece pe dinaintea palatului o escortă de ocași, cu cari luându-se la vorbă și împărțindu-le bani, Adriana își recunoșce cumva pe tatăl său, căci ea deși eră atunci mică, dar totuș par că își mai aduce aminte de ultimele vorbe ale tatălui său, care o iertă pentru-că l'a făcut să fie osândit. . . Aceste vorbe de multe ori i tulburau sufletul, și acum când Jean își povestește totă viața sa, se convinge, că ea este fiica acestui ocaș. . . Bucurie nemărginită și în inima tatei și a fetiței, pentru-că s'au regăsit, dar mare este și suferința lor: fata se muștră că ea l'a osândit pe tatăl său, tata plânge că nu se pôte apropia de fiica sa. . . Se despart înse cu speranța unei fericitoare revederi! . . . Și acesta speranță crește, când Valentina (dna Aristița Manolescu) amica Adrianei vine cu șcirea imbucurătoare, că tatăl ei care a fost proscris, s'a întors și că el este acel om pe care l'a întâlnit Jean pe câmpul de resbel și care i-a incredințat acele hârtii, cari s'au pierdut în noptea când a fost asasinată nevêsta lui Jean. Acesta pôte îl va scăpa. . . Tatăl său înse tăgădușce, că el ar fi dat hârtii și scule prețioșe lui Jean, din contră, hârtiile sânt la el, și i poruncește Valentinei ca să nu i mai vorbească de acel asasinat, nici să nu se mai imprietinască cu Adriana. . . Acesta devine acum într'o stare sufletescă desperată. . . Nu peste mult timp înse desperase Valentina, căci a dat de urma, că tatăl ei a fost asasinul, de oră-ce el i-a dat o brațetă și un medailon, care fusese a femeii asasinate. Ea i și spune tatălui ei acest lucru, și-l rîgă să plece din Franța. Acela înse eră aproape să o suflete, tocmai atunci vine înse generalul, tata de suflet al Adrianei, care o scapă pôte chiar de mörte, căci precum vedem apoi din sfârșitul piesei, acel om nu i-a fost tată adevêrat, ei a fost asasinul Lazar, care furând acele hârtii, s'a dat drept posesorul lor. . . Este înse desarmat: Jean scapă din robie și o fericire mare se revêrsă peste toate sufletele, cari până acum numai de suferință erau pline. . .

Luati acum și impregiurarea, că tôte aceste lucruri sânt jucate de artiști cum sânt dl Manolescu, că eroinele acestei represintațiuni au fost dnele Aristița R. Manolescu și Ana Gr. Manolescu, cari au jucat superb, mai ales acea scenă, unde Valentina întrebă de Adriana că ce ar face ea atunci când s'ar dovedi că tatăl ei este în adevêr un asasin, Par da judecării ori nu, și când ea suferă grozav sub greutatea gândului, că ea și nu Adriana este fata unui asasin. . . Publicul i-a chemat mai de multe ori pe scenă, vorbele lor au fost adese intrerupte de aplause.

Duminecă se va da pentru a doua oră acesta piesă.

Ioan Russu.

Cronică vienesă.

(Concerte: Gemma Luizianni, Franz Ondricek, Reichman. Marfa, o operă rusescă.)

Sesonul musical e în flöre. Emulațiunea în concerte a început și aproape în fiecare zi se presintă pe

podiiul salelor de concerte artiști renumiți producându-se acuș la pian acuș pe viöră, acuș ca cântăreți și în concerte philarmice. De comun aproape în fiecare sêră se dau tot câte doue concerte, așa publicului iubitor de musică nu-i remâne altceva decât ca să se împartă; așa unii cercetêză concertul cutărei cântărețe, ér alții cel al cutărui pianist séu violinist.

La concertele societății amatorilor de musică începutul e precizat la o oră după amêdi, așa aceste matinee intrunesc de comun un public ales. Patronesa societății de mai sus e archiducesa Stefania, dirigentul orchestrului Hans Richter. Programa acestor concerte o compun himne și cantate, precum și producțiuni clasice la pian cu acompaniare de orchestr.

Cu ocașiunea aniversării centenarului dela nașcerea lui Carol Maria de Weber în 21 l. c. Richter arangiă un concert, a cărui programă fu compusă din himne și cantate de a susnumitului componist. În acesta escelă dna Varette von Stepanoff cu producțiunea cea eminentă a unei piese la pian.

Primul concert al philarmicilor încă avü loc la începutul lunei acesteia. Se esecutară următoarele piese: Bach: Overtură, Brahms Concert pentru pian nr. 2, B dur, esecutat de dl Eugen d' Albert și Simphonia nr. 5, C moll de Beethoven. Piesele fure esecutate cu adevêrată măestrie și precisiune. Domnul d' Albert esecută concertul de Bach într'un mod briliant și desvoltă o tehnică perfectă și sigură.

Șirul concertelor în acest seson înse îl făcü signora Gemma Luizianni, o italiană, ce a absolvat astă-veră conservatorul din Paris. Tinera artistă esecută cu siguritate și precisiune unele piese grele de Rubinstein și Liszt. Concertul avü succes mare și simpatica tineră artistă dete al doile, care avü asemenea rezultat.

Renumitul violinist Franz Ondricek încă dete doue concerte în sala cea mică a reuniunii de musică, cu concursul drei Emma Steinbach dela teatrul Carlo din Triest, a soției sale Ana Odricek și a orchestrului dela operă. Cântul domnului Ondricek pe viöră e perfect atât în ceea ce privește pasagele, trilarile, cât și bravura, eleganța și energia. așa că dînsul se pôte numeră cu tot dreptul între cei dintîiu virtuozii moderni. Artistul esecută un concert de Beethoven și unul de Gernsheim cu orchestru, apoi o romanță și un Motto Perpetuo de Ries. Fiecare producțiune fu însoțită de aplause frenetice. Dra Steinbach, ce posedo o voce frumösă și cultivată, cântă o arie din opera »Don Carlos,« de Verdi, precum și câteva cântece de Wagner și Bizet.

Baritonistul dela operă Reichman încă dete un concert cu o programă interesantă. Publicul ce umple spațioșo sală a reuniunii de musică, îl aplaudă după fiecare piesă sgomotos și corone i se presintară din tôte părțile. Artistul ce aproape numai de un an a pășit pe podiiul sălii de concert, dovedi de astă-dată progres și siguritate în predarea cântecelor. Föрте bătător fu, că dl Reichman transformă textul mai multor cântece de Schubert.

Dintre concerte mai amintesc pe cel al cântăreței Iulia Salter, a celistului Bürger și cele ale capelei Eduard Strauss, cari adună în tötă dumineca un public numeros în sala cea mare a reuniunii de musică.

La operă avurem doue novități: o operă rusescă »Marfa« de Johanes Hager și »Merlin« de Carl Goldmark. Poeții dramatici numai cam fără voe și în casuri esecptionale ș-au transpus locul acțiunii piesei lor în Rusia. Atmosfera cea întunecată, precum și viața socială a imperiului nordic, este föрте nepotrivity la comunerea unei piese curat dramatice și decă nu

cumva îndemână vr'o cauză politică séu scenară-tehnică, atunci ori și cine se va feri de a căută acțiunile sale dramatice în imperiul cel misterios și tiranic al țarului. Johannes Hager, componistul operei »Marfa« a transpus locul acțiunii sale, fără ôre care necesitate individuală, pe pământ rusesc și prin asta a și comis o eror.

Persôna principală a acestei piese e Marfa, unica fiică a contelui Arsenieff. Marfa este inamorată de fratele ei de lapte Boris, pădurarul și iobagiul contelui. Acesta asemenea o iubește, inse pe cât de tare și sincer, pe atâta fără speranță de a-și realisa vr'odată visele. Fără a voi și nesimțind nici o simpatie față de principele Petrosoff, Marfa e silită să se căsătorească cu acesta. La o vânătoare Marfa vine în pericol de-ași perde viața, căci un urs, ce a fost urmărit prin pădure, turbat de mânie și infuriat o ajunge și voește să se arunce pe ea. Vecinul ei principele Petrosoff trăgăneză de-a mântui pe mirésa sa, deși are o armă bună. Atunci se repede Boris mai neînarmat pe fiéră, scapă viața amantei sale, inse cum s'a luptat cu fiéra, acesta îl vulnereză. Așa vulnerat și tot sfârticat de feră face imputări lui Petrosoff, dîcînd, că e un miserabil. Din asta cauză amenință contele pe Boris cu 50 cnote și numai prin intrevinerea frumoșei Marfa și la rugările ei își retrage contele pedepsa, inse numai cu condițiunea decă Boris se va ruga de iertare și va căde în genunchi înaintea principelui vătēmat. Boris planiséză rēsbunare și strînge cu bucurie mâna amicului ce i se imbie la realizarea atărui plan. Acest amic e Vasil, căruia de vr'o câțiva ani contele Arsenieff i furase mirésa. În ziua cununiei Vasil și Boris, însoțiți de o cetă de țerani, intră în castelul contelui, îl aprind și pun mâna pe ôspeți. Pe Petrosoff îl ucide Vasil, pe Marfa o duce Boris la mamă-sa Catiuscha. Intrăcea contele-și adună cete și plēcă de-a aduce la ascultare pe iobagii rebeli și trimite călăreți ca să ajungă pe Boris și Marfa și apoi să-i aducă în castel. Marfa, ce părăsește casa Catiuschei în vestminte țeroneșci, e pușcată pe cale de un persecutător și o aduc murind la tatăl ei. Dēnsa mai trăește încă câteva minute. Vinindu-și la sine, se rōgă la tatăl ei ca să ierte pe Boris, apoi luându-și adio dureros dela acesta și scotînd un C nalt mōre.

Se pōte vedē din asta schiță, că acțiunea operei Marfa nu e prē bogată, tot așa — durere — e și ceea ce am să observ cu privire la partea musicală. Unele partii mai mult séu mai puțin lirice i-au reușit componistului într'un mod fōrte frumos. Așa romanța lui Boris în Fis moll în actul prim: »Im Frost, dem tiefen Dunkeln« și cāntecul seu vânătoresc în actul final: »Was zitterst du Mädchen, cavatina Marfei cu cor în actul al doile: »Du die im Reich.« Scena în D dur între Boris și Marfa în acelaș act, care amintēse fōrte mult la scena din sēra de nuntă din »Lohengrin.« Fōrte plăcut se aude și cāntecul rusesc în A dur la începutul actului al doile: »Mit duftigen Blumen, inse aici trebuie să observ, că acest cāntec popular l'a folosit Beethoven în Trio dela Scherzo (Basunofsky) quartetului op 59 nr. 2. În general inse este partitura operei Marfa pe lângă totă lipsa de varietate în mijlocul de expresiuni, pe lângă tōte esemplele cele fără efect, pe lângă mulțimea cea mare și nenumerată de tonuri în moll, totuș fōrte monotonă și fără spirit musical.

Opera se începe cu o Ouvertură fōrte caracteristică și se fînșește cu Apotheosa din Margarethe a lui Gounod, pe care a imitat-o fōrte compositorul în scena finală, unde mōre Marfa. Apoi componistul pretinde fōrte mult dela cāntăreții sei în ceea ce privește si-

guritatea intonațiunii, înălțimea tonului, puterea și durata, așa dela Boris, Marfa și Catiuscha pretinde dl Hager de tot mult.

Ca opera să aibă efect, direcțiunea ș-a dat tōtă nizuința. Directorul Jahn a făcut totul pentru ca ro-lele să se studieze bine și cu bēțul seu de diriginte mai scōse din când în când câte o schinteie dramatică din petrile cele peste tot mute. Orchestrul cât și corul fură escelente. Gaul pregăti costume pe cât de pompōse, pe atāt de cu gust. Inscenarea fu fōrte frumosă, așa în actul prim ținutul cel răpitor de iernă și în al treile jafuirea castelului merită tōtă lauda. În rola principală brila dșora Klain cu vocea ei sonoră și cu producțiunea-i nobilă și fînă. Dēnsa s'a pus cu acesta Marfa în șirul celor dintēiu cāntărețe de aici. Rola lui Boris o avū domnul Grizinger și desvoltă atāt în cānt, cât și mimică progrese imbucurătore. Inse vocea sa nu este aptă de-a da un colorit mai variu și lasă a cunoșce tot pe tenoristul din cor (dl Grizinger avansă de doi ani din corist la primo tenoro pentru partii ca Eleazar și Trovatore etc.) și arla cāntărețului nu ajunge pentru o rolă până la fine. Escelent fu domnul Sommer ca Vasil, dna Papier ca Catiuscha și dna Cauliș ca Darja.

În baletul ce vine în actul al III-le escelară dșorele Löscher și Hauffe. Baletul represintă un ținut romantic lângă un lac, mai multe fete cāntă și jōcă. O babă vine și le admonie ca să fugă de acolo, căci în apropiere se allă o nimfă. Ele nu ascultă, nimfa ese din trestie, le ia la joc și jōcă cu ele până ce le ameteșce pe tōte.

Opera fu plină, primirea piesei amicabilă. Fiecare act fu însoțit de mai multe aplause. Componistul Hager (recte consilierul de curte baronul Haslinger) nu apărū.

Valeriu Russu.

Ce nou?

Hymen. Dl Augustin Antal, teolog absolvent al dieceșei oradane, fiul dlui Augustin Antal protopop gr. cat. de Beins, la 18 l. c. ș-a incredințat de soție pe dșora Laura Borbola, fiica dlui Desideriu Borbola avocat și proprietar în Sătmar. — Dl Nicolae Nēmtu, invēțator gr. or. în Seliște, la 21 nov. n. ș-a serbat cununia cu dșora Ana Sirbu în Seliște. — Dl D. Serghiu Medean, teolog absolvent al archidiaceșei sibiiane și ampioiat la consistorul archidiaceșan de acolo, dumineca trecută ș-a serbat cununia cu dșora Elena Tipeiu, fiica dlui Ioan Tipeiu protopresbiter în S. Sebeș. — Dl Vincentiu Petrovici, teolog absolvent și ales paroc în Toracul-mare, s'a logodit cu dșora Paulina Oprean, fiica dlui Stefan Oprean paroc în N.-Bugosello.

Necrolōge. Ojelia Caliopei Ionas, fiica asesorului consistorial din Caransebeș, dl Ioan Ionas, a murit la 17 nov., în etate de 15 ani. — Mihai Baudici, preot gr. c. în Piscot, comitatul Biharia, mai de mult prof. 17 ani la Beins, a inectat din viață la 23 l. c. în etate de 55 ani.

Călindarul sēptēmānei.

Diua sēpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Duminera a 24-a după Rosalii, Luca c. 8, gl. 7, sfl. 2.	
Duminică	16† S. Ap. Ev. Mateiu	28 Sostin
Luni	17 Pr. Grigorie Ep. N.	29 Saturnin
Marti	18 Muc, Platon	30 Andr. Ap.
Mercuri	19 Pror. Avdiu	1 Eligiu
Joi	20 Cuv. Grigorie Dec.	2 Bibiana
Vineri	21 (†) Intr. în biserică	3 Franc. Xav.
Sămbătă	22 S. Apost. Filimon.	4 Barbara

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hugel în Orădea-mare.